

Slaviska språk i Lund : en granskning

Torbiörnsson, Tore

78 D d b Br. 1908

National Library
of Sweden

1908

Uppsala
Univ. Libr.
i Beford.
(P. 1)
0
1908

SLAVISKA SPRÅK I LUND

EN GRANSKNING

AV

D:R TORE TORBIÖRNSSON

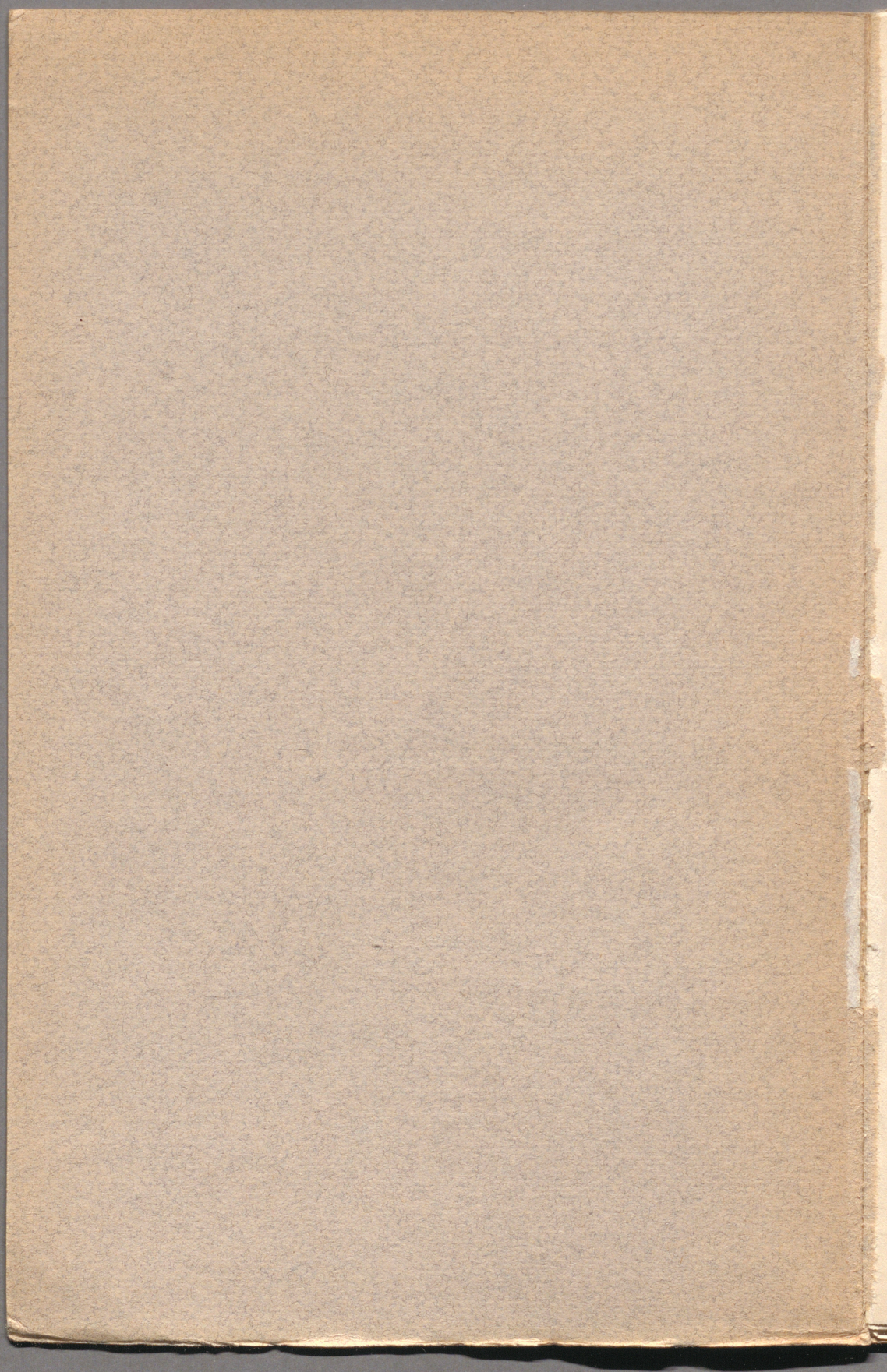
DOCENT I SLAVISKA SPRÅK VID UPSALA UNIVERSITET

UPSALA

A.-B. LUNDEQUISTSKA BOKHANDELN

(I DISTRIBUTION)

SLAVISKA SPRÅK I LUND

EN GRANSKNING

AV

D:R TORE TORBIÖRNSSON

DOCENT I SLAVISKA SPRÅK VID UPSALA UNIVERSITET

UPSALA

A.-B. LUNDEQUISTSKA BOKHANDELN

(I DISTRIBUTION)

STATISKA SPRÅK

I TIDEN

AV CARL VILHELM

UPPSALA 1908
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

För den lärareplats i slaviska språk vid Lunds universitet, vartill 1907 års Riksdag beviljat medel, har efter förslag av vederbörande myndigheter Kungl. M:t den 8 nov. 1907 utfärdat nådigt reglemente (se sid. 13).

Af Reglementet framgår, att innehavaren av den ifrågakvarande befattningen är skyldig

- 1) att meddela huvudsakligen praktisk undervisning i slaviska språk, företrädesvis i ryska (jfr § 3 i Regl.);
- 2) att vid behov examinera i sitt ämne (jfr § 2 i Regl.)

För att kunna uppfylla dessa Reglementets bestämmelser bör alltså platsens innehavare ha styrkt sig äga

- 1) den praktiska kännedom om slaviska språk, företrädesvis ryska, som för undervisningen är nödvändig;
- 2) den vetenskapliga kompetens, som för varje examinator vid universitetet anses och av ålder ansetts vara erforderlig.

Med dessa båda fordringar, som tydligt och klart framgå av Reglementet, stämmer också överens den motivering, som prof. Clason lät åtfölja sitt förslag om platsens inrättande, och vilken motivering återfinnes i 1907 års statsverksproposition, 8:e huvudtiteln, sid. 276 ff. Det heter där bl. a.: »De slaviska språkens ställning såsom en gren av de indoeuropeiska, till vilka vårt eget språk hörde, och den stora vikt, som man i våra dagar alltmer tillmätte den komparativa språkforskningen, underströke i detta fall ännu mera betydelsen av nu anförda filologiska synpunkter», samt vidare: »En sådan undervisning skulle sålunda icke blott tillgodose de mera rent vetenskap-

liga behov, vilka förut berörts, utan den skulle ock hava direkt praktisk innebörd».

Vid ansökningstidens utgång den 1 dec. 1907 hade som sökande anmält sig doc. Tore Torbiörnsson, fil. kand. (numera fil. lic.) Sigurd Agrell samt fil. kand. Anton Karlgren. — Humanistiska Sektionen i Lund gav den 16 dec. 1907 med 5 röster (av vilka 2 med tvekan) sitt förord åt lic. Agrell. Doc. Torbiörnsson erhöi en röst. Mindre Konsistoriets utlåtande överensstämde med Sektionens majoritet.

Över detta förslag inlämnade jag den 28 dec. 1907 besvär till Kanslern för rikets universitet, med anledning varav Kanslern den 7 jan. 1908 återremitterade ärendet till Humanistiska Sektionen och Mindre Konsistoriet i Lund.

Här nedan lämnas en kortfattad jämförande översikt av min och Lic. Agrells kompetens för ifrågavarande befattning, varvid huvudsaklig hänsyn tagits till följande tre moment:

1) Utgivna skrifter, såsom styrkande den vetenskapliga kompetensen.

2) Utrikes resor till slaviska länder, såsom styrkande den praktiska kompetensen rörande kännedom om de olika språken.

3) Undervisningsverksamhet.

Som bilagor medfölja avtryck av de olika intyg, som äro vidfogade ansökningshandlingarna eller som sedan bilagts dem (i vilket sistnämnda fall detta är vid varje särskilt intyg angivet).

1. Utgivna skrifter.

Doc. Torbiörnsson.

Lic. Agrell.

1) Likvidametates i de Intet tryckt arbete av vetenskapligt innehåll. Ej sidor). 22 en rad.

- 2) Die gemeinslavische Liquidametathese, I, 1901 (Gradualavh., 107 sidor). Däremot föreligger i manuskript en licentiatavhandling, vars omfång och vetenskapliga värde väl ej äro fullt kända.
- 3) Die gemeinslavische Liquidametathese, II, 1903 (116 s.). För övrigt återoppar hr Agrell muntliga föredrag eller referat i slaviska seminarier.
- 4) Slaviska och nordiska etymologier, 1904 (2 sidor).
- 5) Antikritische Bemerkungen zur slavischen Metathesenfrage, 1905 (38 s.).
- 6) Smärre bidrag (1. Ett ålderdomligt lettiskt språkprov; 2. Ett par ryska strofer; 3. En rysk dansvisa), 1906 (6 sidor).
- 7) Przewstawka plynnych, dyspalatalizacya i skracanie w języku polskim, 1907 (16 sidor).
- 8) En recension av Heinrich v. Ułaszyns arbete »Über die Entpalatalisierung der urslav. e-Laute im polnischen», 1907 (inomot ett ark).
- 9) Jämförande språkvetenskap ur allmänbildande och pedagogisk synpunkt, 1904 (50 sidor).
- 10) Om /- och ě-ljuden i mellersta Halland, 1904 (35 sidor).
- 11) Språkvetenskap och stilistik, 1906 (19 sidor).

Hr Agrell och hans anhängare (herrar »O. P.» i Stockholms Dagblad, »Sektionsmedlem» i Svenska Dagbladet och »Flustrus» i Aftonbladet) söka åt dessa hr Agrells prestationer förläna stor vikt och betydelse.

»Och har jag» (säger hr Agrell i Svenska Dagbladet d. 2 jan. 1908) »företagit icke mindre än trenne omfattande vetenskapliga undersökningar, som fördelaktigt vitsordats såsom originella och framgångsrika av såväl professorn i ämnet som av främsta utländska auktoritet.»

Den utländska auktoritet, som här åsyftas, är prof. Loś i Krakau. Jag är ledsen, att jag nödgas beröva hr Agrell en illusion, men faktum är, att prof. Loś alls ej uttalat sig om beskaffenheten av något av hr Agrell utfört arbete.

Prof Loś yttrar sig på följande sätt: »Dabei behandelt er auch in seinen grammatischen Untersuchungen ein interessantes bisher nicht besprochenes Problem über die Verbalpräfixe im Polnischen, eine Arbeit die eben für praktische Erlernung der Sprache von grosser Bedeutung ist» (se sid. 22).

Härav framgår ej, om Loś sett arbetet i fråga eller ej. Han har endast (troligen genom muntligt samtal) kännedom om att hr Agrell sysselsätter sig med den nämnda uppgiften.¹ — *För övrigt är den ifrågavarande licentiatahandlingens skriven på svenska, alltså på ett för prof. Loś fullkomligt främmande språk.*

Värdet av ett dylikt intyg är naturligtvis illusoriskt. — Antag, att hr S. åtagit sig uppgiften att behandla Carl XIV Johans tidevarv. Om nu hr S. vände sig till en historisk auktoritet med begäran om utlåtande över sitt välförhållande i denna sak, så kunde detta utlåtande eventuellt få följande utseende: — — »Därjämte sysselsätter sig hr S. med Carl XIV Johans

¹ Att hr Agrell ytterligare sysselsätter sig med två andra undersökningar, har prof. Loś att döma av intyget ej alls reda på.

tidevarv, en period i Sverges historia, som hittills ej blivit behandlad så som den med avseende på sin betydelse förtjänar.» — Om hr S. sedan vid en ansökan ville åberopa detta intyg, så kunde han ju göra det. Men sannolikt skulle vederbörande myndigheter ej därvid fästa avseende utan avvakta arbetets utgivande för att se, om och i vad mån hr S. lyckats gå i land med sin uppgift.

Säkerligen påkalla omständigheterna en viss försiktighet vis à vis hr Agrells »omfattande undersökningar», av vilka veterligen endast en hittills föreligger i manuskript — ovisst om i tryckfärdigt skick.

2. Utrikes resor.

Doc. Torbiörnsson.

Lic. Agrell.

1) Ryssland juli 1891—
maj 1892.	1) Petersburg; 1899 (två
månader).
2) Ryssland sept. 1897—
maj 1898. — Dessa båda re-
sor till Ryssland omfattatill-
sammans något över 18 må-
nader, varav 1½ månad i
Krasnoje Selo, 16 månader
i Moskva samt några da-
gars resa på Volga (Nižnij
Novgorod till Saratov) och
några dagar i Petersburg.	2) Petersburg, Moskva,
Sydryssland, Kaukasus,
Astrachan—Nižnij Novgo-
rod; 1900 (inmot 5 måna-
der).
3) Böhmen juli 1905—
jan. 1906. — Något över 6
månader, varav 1½ månad
i Zbraslav (vid Moldau
strax utanför Prag), den
övriga tiden i Prag.	3) Petersburg, Östersjö-
provinserna, Warschau;
1901 (något över 4 måna-
der).
4) Krakau jan. 1906—
maj 1906. — 4 månader.	4) Warschau, Brünn,
Prag; 1902 (c. 5 månader).
	5) Berlin (ej fullt 2 må-
nader), Krakau, Zakopane
(ej fullt 5 månader), 1907.
	De 5 resorna omfatta
sammanlagt högst 23 må-
nader, varav 21 månader
på slaviskt språk-

De 4 resorna omfatta råde (därav ungefär hälfsammanlagt över 28 månader på slaviskt språk-område, varaf 18 månader på ryskt.) samt 2 månader i Berlin.

Dessutom vistades jag 3 veckor under sommaren 1905 (i juni och början av juli) i Berlin och Leipzig.

Lic. Agrell har (som jag i en skrivelse till Universitetskanslern samt i ett till Lund inlämnat meddelande styrkt) i sina ansökningshandlingar oriktigt uppgifvit sin utrikes vistelse till 27 månader (*alltså 4 månader för mycket*), vilken tid han själv i Svenska Dagbladet d. 3 jan. 1908 avrundar till c. 2 $\frac{1}{2}$ år.

Jfr också vad O. P. säger om hr Agrell i Stockholms Dagblad d. 29 dec. 1907: »Denna färdighet är ej blott grundlagd genom mångårigt vistande å slaviskt språkområde, utan även alltjämt vidmakthållen och ökad genom ferievistelser i Ryssland och Polen.» — Det senare är riktigt. Det mångåriga vistandet å slaviskt språkområde är däremot ej med verkliga förhållandet överensstämmande, liksom ej heller andra uppgifter i O. P:s artikel. — I Svenska Dagbladet d. 2 jan. 1908 stöder sig »Sektionsmedlem» på denne O. P. och betecknar honom såsom »en tydiligen mycket sakkunnig författare», som »till evidens upplyst, huru det egentligen förhållit sig med den skilda frekvensen vid doc. T:s och lic. A:s undervisning», och vars uttalanden »Sektionsmedlem» anser böra »läsas av en var, som intresserar sig för frågan». — För att ej någon annan av humanistiska sektionens i Lund medlemmar må bli misstänkt för att på detta sätt åberopa en anonym skribents vilseledande och oriktiga uppgifter, kan jag meddela, att under signaturen »Sektionsmedlem» döljer sig professor Sam Clason.

3. Undervisningsverksamhet.

Doc. Torbiörnsson.

Lic. Agrell.

- 1) Föreläste såsom förordnad att uppehålla den med e. o. professuren i slaviska språk förenade föreläsningsskyldigheten vt. 1894 *ryska* (10 åhörare). Har endast givit privatlektioner. Hans uppgifter om dessa äro emellertid vilseledande. *Hela* antalet examinander i slaviska språk i kand. ex. under 1901—1907 är 47, varav på sin höjd halva antalet tagit lektioner för hr Agrell jämte det att de i stor utsträckning begagnat sig av prof. Lundells offentliga undervisning å föreläsningar eller i seminariet. — Se närmare nedan under elevintyget.
- 2) Gav ht. 1903 kollegium i *ryska* (13 deltagare).
- 3) Föreläste vt. 1904 över en modern *rysk* text (10 åhörare, däribland en av universitetets ordinarie professorer).
- 4) Biträdande lärare i slaviska seminariet vt. 1902 —vt. 1905 samt ht. 1906.
- 5) Ledde slaviska proseminariets övningar i *polska* vt. 1907 (4 deltagare) och i *čechiska* ht. 1907 (förra hälften av terminen 2, sedan 1 deltagare).

Det torde icke vara ur vägen att omnämna, att den undervisning, som lektionsgivare i allmänhet — och detta enligt sakens natur — meddela, endast avser de första elementen av ett ämne. Och att icke heller Agrells undervisning sträckt sig härutöver, det framgår av en statistik rörande de av honom undervisade examinanderna, enligt vilken hälften av dessa (10 st.) i sin examen ha endast *approbatur* (100 sidor), en har *non sine* och 7 *cum laude* (250 sidor *rysk* text jämte 30 sidor t. ex. *polsk* text). Att en av examinanderna har *laudatur* och en i kand. ex. *insigniore* (och i lic. ex.

laudatur), det är väl ej hr Agrells förtjänst, liksom ej heller jag kan falla på den idén att tillskriva mig äran av att hr Agrell i kand. ex. och lic. ex. fått högsta betyget, för det att han under sin första studenttid tog några lektioner för mig i ryska.

4. Anmärkningar till elevintyget¹.

Elevintyget framhåller 4 punkter: 1) uttalet, 2) grammatiken, 3) textläsningen, 4) elevfrekvensen.

Uppgifterna om *uttalet* och om *textläsningen* tarva ingen vidare förklaring. De äro endast mångordiga omskrifningar för de enkla saker, som vid varje språklärares undervisning förekomma.

Uppgifterna angående grammatikundervisningen och elevfrekvensen äro vilseledande och oriktiga, tydligen beroende på att eleverna ej varit i stånd att till sin rätta halt bedöma eller kontrollera de av hr Agrell själv lämnade uppgifterna.

a) Grammatikundervisningen. Intyget meddelar bl. a. den överraskande upplysningen, att hr Agrell vid sina lektioner meddelat av honom *funna*, enkelt och lättfattligt uppställda regler för *presensbildningarna och deras ljudförändringar*. [Det är här bl. a. fråga om bildningar som pres. *pláču* : inf. *plákat'*; pres. *nošú* : inf. *nosít'*; pres. 1 sg. *mogú* : 3 sg. *móžet* o. dyl.] Jag har tillfrågat några av undertecknarna, vilka dessa regler vore. Ingen av dem har kunnat redogöra därför, något som ej heller är så underligt, efter som några dylika *av hr Agrell funna regler helt enkelt ej existera*. De regler, som här kunna komma ifråga, äro snart sagt lika gamla som studiet av slaviska språk överhuvud. Jag kan

¹ Se sid. 27 ff. Här må ock påpekas de å sid. 29 ff. avtryckta skrivelserna från två av intygsundertecknarne (Jarl Charpentier och Gunnar Quennerstedt).

naturligtvis ej här för en i slaviska språk och om slaviska ljudförhållanden okunnig läsare lämna bevis härför. Men jag väddar till de ej få akademiska lärare i Upsala, som ha någon kännedom om slaviska språk och deras ljudförhållanden.

Vad genitiven hos maskulina i polskan beträffar, så är detta för dem, som endast lära sig polska för att *läsa* språket (och något annat har väl ej avsetts med hr Agrells lektioner), en fråga av mycket ringa såväl praktisk som teoretisk betydelse. I Soerensens grammatik får den läsande härom veta långt mer, än han i själva verket behöver. Hr Agrell har om denna fråga i slaviska seminariet hållit ett muntligt föredrag — det är detta föredrag (en alldaglig företeelse i ett seminarium), som hr Agrell (i Svenska Dagbladet d. 2 jan. 1908) och »Flustrus» (i Aftonbladet d. 16 jan, 1908) kallar »omfattande undersökning».

Även vad intygets uppgifter om bildandet av de perfektiva verben i ryska och polska beträffar, har man skäl att ställa sig tvivlande, och talet om »virrvarret och ofullständigheten i lexikografi och deskriptiv grammatik» vittnar endast om undertecknarnas oförstånd eller obekantskap med tillgängliga hjälpmedel.

b) Elevfrekvensen. Elevintyget uppger, att »Kand. Agrell torde ha varit lärare för *minst* 75 % av alla, som haft ämnet med i fil. kand. ex. under 1901—1905». Denna siffra ser ju för den oinvidde rätt ansenlig ut. Dess mystiska betydelse minskas dock något, om man betänker att *hela* antalet examinander i slav. språk (i fil. kand. ex.) under perioden 1901—1905 varit — 33. 75 % härav är ej fullt 25. Men ej ens åt så många examinander har hr Agrell under nämnda period givit lektioner. Såvitt jag kunnat inhämta, ha av de 33 examinanderna 17 tagit lektioner för hr Agrell. Detta är 51 %. Även om antalet av hr Agrells lektioner genom noggrannare undersökningar skulle kunna visas

vara en eller ett par mer, så ändrar detta ingenting i huvudsak.

Hela antalet examinander i slaviska språk (i fil. kand. ex.) under åren 1901—1907 uppgår till 47. Av dessa har hr Agrell givit lektioner åt 20¹. Även om detta antal skulle kunna ökas med en eller annan, om vilken upplysning ej kunnat erhållas, så kvarstår det faktum att hr Agrell på sin höjd lämnat undervisning åt föga mer än ett 20-tal av alla examinanderna, d. v. s. högst 50 %. Hälften av hr Agrells elever (10 st.) ha i examen endast B, och de flesta av eleverna ha ämnet med i *andra* avdelningen av kandidatexamen.

Då man betänker, att minst halva antalet examinander alls ej haft att göra med hr Agrell, samt att flere av hr Agrells lektionanter deltagit i de av mig privat eller offentligt givna kurserna, samt att de flesta av Agrells lektionanter, enligt vad de officiella åhörarlistorna ge vid handen, åhört prof. Lundells föreläsningar i en eller flera terminer, så kan man ej annat än bli förvånad över, hur det kunnat bli möjligt för hr Agrell (sekunderad av herrar »O. P.», »Sektionsmedlem» och »Flustrus») att åt denna sin mer än blygsamma verksamhet giva så kolossala proportioner, att det till och med om den kunnat sägas: »det är nämligen hr Agrell, som haft om hand hela den egentliga undervisningen i ämnet» (»Flustrus» i Aftonbladet d. 16 jan. 1908).

Vilket värde som under sådana förhållanden kan tillmätas elevintyget, torde väl vara klart för varje nyktert tänkande. — Och det är detta elevintyg, man velat göra utslagsgivande i hela denna befordringsfråga.

¹ Under samma tid ha i de av mig givna kurserna (kollegium, föreläsningar, proseminarium och privatlektioner) deltagit *minst* 17 av de 47.

*Bilagor.*¹1. Kungl. M:ts Nådiga reglemente av den 8 nov. 1907
angående den nya lärarplatsen i slaviska
språk i Lund.

Avskrift.

Oscar osv.

Vår ynnest osv. På Vår därom gjorda framställning beviljade 1907 års Riksdag på extra stat för år 1908 ett anslag av 2,500 kronor till uppehållande vid universitetet i Lund av undervisning i slaviska språk, företrädesvis ryska; och anbefalldes VI den 28 juni 1907 kanslern för rikets universitet att efter vederbörandes hörande avgiva underdånigt förslag till de bestämmelser, som kunde vara erforderliga beträffande användningen av berörda anslag.

Sedan kanslern hört humanistiska sektionen av filosofiska fakulteten vid universitetet i Lund samt det större konsistoriet därstädes, har kanslern nu uti underdånig skrivelse den 31 oktober 1907 avgivit förslag i omförmälda ämne.

Vid föredragning af detta ärende hava VI funnit gott till efterrättelse fastställa följande

Bestämmelser angående undervisning i slaviska språk vid universitetet i Lund m. m.

1:o.

Lärare i slaviska språk, företrädesvis ryska, förordnas, för såvitt anslag för hans avlöning är berett, för ett kalenderår av kanslern för rikets universitet på förslag af filosofiska fakultetens humanistiska sektion

¹ Då i en del avskrifter användes inkonsekvent stavning, som tydligen är beroende på onöjaktigt aktgivande på originalet (så t. ex. i en av avskrifterna av prof. Lundells intyg *hv* jämte *v*, *fv* jämte *v* o. dyl., vilket naturligtvis ej förekommer i originalet), så har jag för konsekvensens skull använt en och samma stavning i *alla* avskrifter av *svenskt* original. Vad de utländska beträffar, är naturligtvis originalets stavsätt bibehållet.

och efter det mindre akademiska konsistoriets hörande. Befattningen sökes före den 1 december hos sektionen; och skall dess förslag, åtföljt af konsistoriets yttrande, före den 25 december överlämnas till kanslern.

2:o.

Läraren i slaviska språk är skyldig att utan särskild ersättning föreläsa tre timmar i veckan eller åtaga sig annan till omfattningen däremot svarande undervisning, ävensom att, därest slaviska språk varder examensämne inom fakulteten, efter vederbörligt förordnande verkställa examinationen i ämnet.

3:o.

Kanslern för rikets universitet äger att, efter förslag af sektionen, meddela närmare föreskrifter angående det sätt, varpå den läraren åliggande undervisningsskyldighet bör fullgöras; skolande härvid tillses, att vid undervisningen särskilt avseende fästes vid praktiska språkövningar, företrädesvis i ryska.

Tillika hava VI funnit gott ställa ovanomförmälda extra anslag till det större konsistoriets förfogande för därmed afsett ändamål.

Detta meddela VI Eder för kännedom och efter rättelse i vad på Eder åtgärd ankommer.

Stockholms slott den 8 november 1907.

OSCAR.

Hederstierna.

Till statskontoret ang. bestämmelser om användningen av ett anslag till uppehållande av undervisning i slaviska språk vid universitetet i Lund m. m.

Rätt avskrivet betygar

Stockholm av Kungl. Ecklesiastikdepartementet den 9 november 1907.

Ex officio

Hj. Westerling.

Registrator.

2. Prof. Leskiens intyg åt doc. T.

Die Schrift von Tore Torbiörnsson über die »Gemeinslavische Liquidametathese« behandelt eine Erscheinung der slavischen Sprachen, die von Anfang der wissenschaftlichen Betreibung slavischer Sprachen an die Aufmerksamkeit der Forscher auf sich gezogen hat. Es ist eine grössere Anzahl von Versuchen zur Lösung der dabei obwaltenden Probleme vorhanden, die sammt und sonders unbefriedigend ausgefallen sind. Torbiörnsson's Bearbeitung des Gegenstandes zeichnet sich aus durch Beherrschung des Materials, durch kritische Betrachtung desselben, und durch genaue lautphysiologische Betrachtung. Seine Arbeit hat dazu beigetragen, das Problem von neuem in den Vordergrund einer geschichtlichen Betrachtung der slavischen Sprachentwicklung zu rücken, und man wird immer von seiner Auffassungsweise als der gründlichsten ausgehen müssen.

Leipzig, 19 oktober 1907.

Dr. A. Leskien.

Professor der slav. Sprachen.
an der Universität Leipzig.

3. Prof. Zubatý's intyg åt doc. T.

Herr Ph. Dr. Tore Torbiörnsson, Dozent an der Universität in Upsala, hat — von kleineren Aufsätzen abgesehen, — folgende Abhandlungen slavistischen Inhalts veröffentlicht:

Likvida-metates i de slaviska språken (in Upsala Universitets Årsskrift 1893), in deutscher Bearbeitung (u. d. Titel Liquida-Metathese in den slavischen Sprachen) in Bezenbergers Beiträgen zur Kunde der indogerm. Sprachen XX (1894).

Die gemeinslavische Liquidametathese I, Upsala 1901, II Upsala 1903.

Antikritische Bemerkungen zur slavischen Meta-
thesenfrage, in Bezenbergers genannter Zeitschrift XXX
(1905).

Wie der Gefertigte wiederholt in wissenschaftlichen Zeitschriften öffentlich zu erklären Gelegenheit gefunden, behandelt Herr Dr. Tore Torbiörnsson in diesen Arbeiten eine der wichtigsten Fragen der slavischen Lautgeschichte mit einer alles Einschlägige beherrschenden Sachkenntnis und dabei mit einer Selbständigkeit, die denselben in der sprachwissenschaftlichen Litteratur der letzten Dezennien für immer eine hervorragende Stelle sichern. Dass derselbe mit seinem Urteil nicht allein steht, beweist zur Genüge der Umstand, dass seine ursprünglich in schwedischer Sprache verfasste Abhandlung v. J. 1893 gleich nach ihrem Erscheinen auch in einer fremden Sprache publiziert wurde, was ja in der wissenschaftlichen Litteratur nur in Ausnahmefällen zu geschehen pflegt, ferner auch die rege wissenschaftliche Diskussion, die durch Torbiörnssons Arbeiten angeregt worden ist und an der hervorragende Vertreter der Sprachwissenschaft und der Slavistik beteiligt waren.

Während H. Dr. Tore Torbiörnssons Aufenthaltes in Prag (im Winter 1905) hat der Gefertigte häufig die Gelegenheit gefunden, mit ihm nebst anderen Gegenständen auch slavistische und sprachwissenschaftliche Fragen zu besprechen. Mit Freuden erinnert sich derselbe einesteils des Interesses und des Masses, in welchem H. Dr. Torbiörnsson den diesbezüglichen Gegenstand immer beherrschte, sowie auch der Fertigkeit, mit welcher er die ihm bisher — vom wissenschaftlichen Interesse abgesehen — so fern gelegene böhmische Sprache sich anzueignen gewusst.

Der Gefertigte steht nicht an, auf Grund von H. Dr. Tore Torbiörnssons litterarischer Tätigkeit sowie auf Grund seines persönlichen Umgangs mit ihm zu erklären, er halte ihn in jeder Beziehung für durchaus

geeignet, den Lehrstuhl der slavischen Philologie an einer Universität zu bekleiden.

Smichow, am 19. Oktober 1907.

Ph. Dr. Josef Zubatý,

ord. öff. Professor der vergleichenden Sprachwissenschaft an der k. k. böhmischen Universität in Prag.

4. Prof. Bernekers intyg åt doc. T.

Dr. Tore Torbiörnsson hat sich in der Slavistik vornehmlich durch seine vier Schriften über die gemeinslavische Liquidametathese (I. Bezenbergers Beiträge XX 124—148. II. Upsala Universitets Årsskrift 1902. III. ibidem 1904. IV. Bezenbergers Beiträge XXX 62—99) einen geachteten Namen erworben. Er behandelt in diesen Arbeiten ein ebenso wichtiges wie schwieriges Problem der slavischen Lautlehre erschöpfend und mit Glück, so dass die nachfolgende Forschung stets auf seiner Grundlage weiter bauen und sich mit seinen Ergebnissen auseinandersetzen muss. Die Schriften II. und III. bieten das gesammte Material aus allen slavischen Sprachen in einer nahezu lückenlosen Vollständigkeit. Sie bezeugen, dass Torbiörnsson die slavischen Sprachen samt ihren Dialekten in intimer Kenntnis auch philologisch beherrscht. Treffende Wortdeutungen, Richtigstellungen früherer etymologischer und philologischer Irrtümer machen diese Schriften auch über ihre eigentliche Aufgabe hinaus dem Slavisten interessant und wertvoll. In der letzten Abhandlung antwortet Torbiörnsson mit Glück auf die Einwände, die seine Aufstellungen bei aller Anerkennung von den Fachgenossen erfahren haben. Auf diesen Seiten spricht zu uns ein Gelehrter, der philologische und sprachwissenschaftliche Methodik und Schulung in glücklicher Mischung in sich vereint;

ein durch und durch origineller Denker, der den Thatsachen bis auf den Grund nachspürt und über alle behandelten sprachlichen Probleme seine selbständig in eigner Arbeit erworbenen Ansichten hat.

Prag, Deutsche Karl-Ferdinands-Universität, Oktober 1907.

Dr. Erich Berneker.
K. K. Universitätsprofessor.

5. Akademikern Fortunatovs intyg åt doc. T.
Översättning.

Herr Tore Torbiörnsson har vänt sig till mig med begäran, att jag måtte uttala min mening om de av honom på tyska utgivna vetenskapliga arbetena i slaviska språk. Hit höra följande: avhandlingen »Die gemeinslavische Liquidametathese», I (Upsala 1901) och II (1903) samt två uppsatser över samma fråga, publicerade i Bezenbergers tidskrift »Beiträge zur Kunde der indogermanischen Sprachen», bd. XX, 1894 (»Liquidametathese in den slavischen Sprachen») och bd. XXX, 1905 (»Antikritische Bemerkungen zur slavischen Metathesenfrage»). Mycket gerna uppfyller jag herr Tore Torbiörnssons önskan. Enligt min mening är frågan om metatesen av vokal och likvida i de slaviska språken och om den härmed i samband stående ryska företeelsen »polnoglasie» av herr Tore Torbiörnsson undersökt med anmärkningsvärd fullständighet och med utmärkt kännedom såväl om det till grund för undersökningen liggande materialet som också om den vetenskapliga literaturen. De fakta, som herr Tore Torbiörnsson gjort till föremål för sin undersökning, fordra av undersökaren ett lika uppmärksam studium av *alla* slaviska språk i deras inbördes förhållande till varandra med avseende på ljudläran, och man måste

erkänna, att denna fordran är otadligt uppfylld av författaren till ovan nämnda arbeten; han vänder sig verkligen till alla slaviska språk, varvid han överallt lägger i dagen ett riktigt förstående av de fonetiska skiljaktigheterna mellan de till den slaviska familjen hörande särskilda språken. Jag tillfogar till det sagda, att författaren också är väl förtrogen med det jämförande studiet av de slaviska språken med avseende på deras förhållande till övriga besläktade språk. Det är möjligt, synes det mig, att icke instämma i den hypotes, genom vilken herr Tore Torbiörnsson förklarar ursprunget till de av honom undersökta fonetiska företeelserna i de slaviska språken, men om man också ställer sig kritiskt till denna sida av herr Tore Torbiörnssons undersökning, är det oundgängligt, anser jag, att erkänna, att »Die gemeinlavische Liquidametathese» inom den vetenskapliga literaturen är en av de bästa monografierna inom området för ett jämförande ljudhistoriskt studium av de slaviska språken. I mitt värdesättande av detta verk överensstämmer jag med den mening, som om dess första del uttalades av akademikern Schachmatov år 1902; ehuru herr Schachmatov opponerar mot den hypotes, som för slavisk tid medger metates av vokal och likvida i ljudförbindelser av typerna »tert», »tort» o. s. v., så karakteriserar han icke desto mindre herr Tore Torbiörnssons undersökning såsom »framstående med avseende på dess vetenskapliga värde» [*»vydajuščesja po naučnym dostoinstvam.»*] (se Schachmatovs uppsats »K. istorii zvukov russkago jazyka» [*»Till ryska språkets ljudhistoria»*] i »Izvestija Otdělenija russkago jazyka i slovesnosti Imperatorskoj Akademii Nauk, t. VII, h. 2, s. 304).

Jag har det nöjet att personligen känna herr Tore Torbiörnsson och kan intyga, att han väl känner ryska språket ej blott teoretiskt utan även praktiskt. Redan i början av 90-talet, då herr Tore Torbiörnsson

första gången kom till Moskva, var jag förvånad över, hur ledigt han talade ryska; både under denna hans vistelse i Moskva och under den följande i mitten av 90-talet förde jag med honom utförliga samtal på ryska och kunde alltid övertyga mig om, att min interlokutor förträffligt förstod mig, och att han icke hade någon svårighet att korrekt tala ryska.

Petersburg 13/26 oktober 1907.

Akademiker F. Fortunatov.

Att översättningen är fullt överensstämmande med det mig föरेvisade ryska originalet, intygas härmed.
Upsala den 1 nov. 1907.

K. B. Wiklund,

e. o. prof. vid Upsala Universitet.

6. Intyg åt doc. T. från professorerna Rozwadowski och Loś.¹

Auf Wunsch des Herrn Kollegen Prof. Dr. Tore Torbiörnsson bezeugen wir Ihm mit Vergnügen, dass er schon bei seiner Ankunft nach Krakau (Hälfte Januar 1906) genügende Kenntniss der polnischen Sprache besass, um sich in derselben verständigen zu können. Seinen viermonatlichen Aufenthalt in Krakau (bis Hälfte Mai 1906) widmete Herr Torbiörnsson fast ausschliesslich dem praktischen Studium der polnischen Sprache, was er sowohl durch umfangreiche Lektüre, fortwährende Übungen im Vorlesen polnischer Texte unter Beihülfe und Kontrolle von Eingeborenen, als auch durch tagtäglichen, ununterbrochenen Umgang in dieser Sprache ins Werk setzte. Zu diesen systematisch andauernden praktischen Übungen hatte Herr T. nicht nur reichlich gelegenheit, sondern war dazu geradezu

¹ Detta intyg har jag låtit insända till Lund efter det att ärendet av Kanslern återremitterats.

gezwungen, da er die ganze Zeit — sehr zweckentsprechend — in einer rein polnischen Pension lebte, also das Polnische fortwährend hören und sprechen musste. Dass die sprachwissenschaftliche Schulung und speziell seine Eigenschaft als Slavist Herrn T. bei dieser praktischen Beschäftigung mit dem Polnischen ihm nur zugute kam, indem seine Kenntniss dieser Sprache dadurch befestigt und vertieft wurde, versteht sich von selbst. Es wäre übrigens unanständig von uns, wollten wir einem Fachgenossen, der durch seine tüchtigen Arbeiten sich bereits einen Namen in der Slavistik und Sprachwissenschaft erworben hat, über diese Seite seiner Studien quasi ein Zeugnis ausstellen! Wir heben auch dieses Moment hervor nur im Zusammenhange mit der Beurteilung Seiner praktischen Studien im Polnischen und können reasumierend behaupten, dass Herr Dr. Tore Torbiörnsson solide und tüchtige auch praktische Kenntniss der polnischen Sprache besitzt.

Krakau, Januar 1908.

Dr. Jan v. Rozwadowski

o. ö. Professor der vergl. Sprachwissenschaft
an der Universität Krakau.

Jan Los

o. ö. Professor der slavischen philologie
an der Universität Krakau.

7. Professor Lundells¹ intyg åt doc. T.

Docenten T. Torbiörnsson har av mig begärt ett utlåtande rörande hans undervisningsverksamhet i slaviska språk, och intygar jag härmed,

¹Därjämte har prof. Lundell i ett i aug. 1907 utfärdat intyg, som finns bifogat ansökningshandlingarna, förklarat, att doc. T. talar ryska "korrekt och obehindrat." — Det här meddelade intyget av den 9 jan. 1908 har jag till Humanistiskä Sektionen insänt, sedan ärendet af Kanslern återremitterats. Anledningen till att jag förut ej begärt något dylikt intyg av prof. Lundell var den, att det ej kunde falla mig in, att det var nödvändigt, då jag till mina ansökningshandlingar bifogat akademiskt tjänstgöringsbetyg, utfärdat av Rektor och det Mindre Akademiska Konsistoriet i Upsala.

att doc. T. med gott resultat givit enskild undervisning (såväl kollegievis som enstaka lektioner) i ämnet, företrädesvis i ryska;

att han en termin föreläst offentligen om en modern rysk täxt och att dessa föreläsningar varit väl besökta;

att han som deltagare och biträdande lärare i slaviska seminariet städse utmärkt sig genom reda och klarhet i föredrag och diskussionsinlägg;

att han i proseminariet på grundval av moderna täxter lett nybörjarestudier i polska och tjeckiska;

att han efter mitt omdöme är en god språklärare med gott uttal och med grundliga kunskaper även i praktisk riktning.

Upsala den 9 januari 1908.

J. A. Lundell.

Professor i slaviska språk
vid Uppsala universitet.

8. Intyg åt lic. Agrell från Prof. Loś.

Avskrift.

Während meiner mehrmaligen Gespräche mit Herrn Sigurd Agrell, Cand. Phil. aus Upsala in Schweden, der hier in Krakau im Sommersemester 1907 slavische sprachen studierte, habe ich vernommen, dass er neben der russischen auch die polnische sprache auf eine Weise, die bei einem Ausländer, selten ist, beherrscht ebenso in praktischer Anwendung, als auch theoretisch Grammatik und Literatur. Dabei behandelt er auch in seinen grammatischen Untersuchungen ein interessantes, bisher nicht besprochenes Problem über die Verbalpräfixe im Polnischen, eine Arbeit die eben für

praktische Erlernung der Sprache von grosser Bedeutung ist.

Jan Loś.

Ordentlicher Professor der slav. Philol. an der Universität Krakau.

Krakau 20. VIII 1907.

Med originalet överensstämmande avskrift intyga:

J. A. Lundell.
Professor.

Jöran Sahlgren.
Fil. Kand.

9. Intyg åt lic. A. från Lektor Nakonieczny.

Avskrift.

Krakau 27/VIII 07.

Auf Wunsch des H. Agrell, Cand. Phil. aus Uppsala in Schweden, der hier in Krakau im Sommersemester 1907 slavische Sprachen studierte, bestätige ich, dass ich während des Gespräches mit ihm vernahm, dass er neben der Polnischen auch die russische Sprache auf eine ganz gute Weise beherrscht.

W. T. Nakonieczny.

Lektor der russ. Sprache an der Universität zu Krakau.

Med originalet överensstämmande avskrift intyga:

J. A. Lundell.
Professor.

Jöran Sahlgren.
Fil. Kand.

10. Intyg åt lic. A. från Överste Jetschinatz.

Avskrift.

Zeugniss.

Dem Herrn Siguard Agrel wird hiermit ein Zeugnis ausgestellt, dass er an meinen Sprachkursen Lehrer

der schwedischen Sprache war u. dass er dabei, ohne Rücksicht auf seine Beobachtungsgabe die Methoden des Sprachunterrichts zu erfassen, ohne Zweifel pädagogisches Talent verriet.

Die russische Sprache beherrscht Herr Agrel gut und ich glaube, dass er diesen Unterricht mit Erfolg führen könnte.

Direktor der Sprachkurse.

Kaiserl. russischer Oberst in Pension

Jetschinatz.

S:t Petersburg 5. IX 07.

Avskriftens överensstämmelse med originalet intyga:

Helge Almquist.

Fil. Lic.

John Landquist.

Fil. Kand.

**11. Prof. Lundells intyg av den 24 sept. 1907
åt lic. A.¹**

Avskrift.

Filos. Kandidaten av Värml. nation Sigurd Agrell vistades år 1899 två månader i Petersburg, år 1900 under ett halvt år i olika delar av Ryssland, år 1901 ävenså under ett halvt år i olika delar av Ryssland, bl. a. 1 1/2 mån. i Warszawa, 1902 under sammanlagt ett halvt år i Warszawa, Krakau och Prag, lemnade

¹ De i detta intyg meddelade uppgifterna om varje resas längd ha visat sig ej vara fullt exakta, naturligtvis beroende på att prof. Lundell ej ansett sig ha skäl att betvivla de af hr Agrell själv uppgivna tiderna. — I hr Agrells egen ansökningshandlingarna vidfogade reseberättelse uppges tiden för vartdera av åren 1900, 1901 och 1902 till *maj—oktober*. Skall detta vara = 1/2 år, förutsätter det alltså att A. under vartdera av de nämnda åren vistats på utländsk botten *hela* maj och *hela* oktober. Så är emellertid ej förhållandet. Hr Agrell är nämligen i de av honom själv förda protokollen i slaviska seminariet antecknad som närvarande under alla sammanträdena i oktober alla tre åren: 1) år 1900: den 10, 17 och 31 oktober; 2) år 1901: den 2, 9 och 30 oktober; 3) år 1902: den 8

under åren 1903—1906 i Uppsala undervisning i synnerligt stor omfattning åt studenter och officerare i slaviska språk, huvudsakligen i ryska och polska, och har slutligen under innevarande år under sju månader idkat studier i slaviska språk i Berlin, Krakau och andra delar af Galizien.

Upsala den 24 sept. 1907.

J. A. Lundell.

12. Prof. Lundells intyg av den 25 nov. 1907 åt lic. A.¹

Avskrift.

Jag har, alltsedan Hr Agrell började studera slaviska språk, stått i personlig beröring med honom. korresponderat med honom under hans resor, sett delar av hans samlingar och hört på dem baserade föredrag och diskussionsinlägg inom slaviska seminariet, och kan således i allt väsentligt kontrollera förestående redogörelse och konstatera dess öfverensstämmelse med verkligheten. Jag kan i övrigt intyga, att Kand. Agrell har ett gott uttal av ryska, polska och čechiska.

Upsala den 25 nov. 1907.

J. A. Lundell.

Professor i slaviska språk vid
Upsala universitet.

och 24 oktober. Här avgå alltså sammanlagt *minst* 2 1/2 månad. — År 1900 anträdde hr Agrell resan från Stockholm till Hangö den 13 maj (med ångf. Uleåborg) och år 1901 anträdde han resan från Stockholm till Åbo den 23 maj (med ångf. Torneå). När hr Agrell år 1902 anträdde sin resa, vet jag ej ännu, men antar, att det var den 1 maj. Här avgå således *minst* 5 veckor. — År 1907 fick hr Agrell den 8 febr. sitt pass från utrikesministeriet, och i slutet av augusti var han under någon tid sedd i Uppsala. — Hela tiden, som hr Agrell sålunda uppgivit för mycket, uppgår alltså till *minst* 4 månader.

¹) Detta prof. Lundells intyg är vidfogat hr Agrells redogörelse för hans utrikes resa.

13. Prof. Lundells intyg av den 26 nov. 1907 åt lic. A.
Avskrift.

Fil. Kand. Sigurd Agrell av Värml. nation har med goda resultat och i mycket stor utsträckning lemnat undervisning i slaviska språk, huvudsakligen i ryska, men därjämte även i polska, čechiska och kyrk-slaviska såväl åt studenter, som åt officerare o. a.

Kand. Agrells licentiatavhandling, om det polska verbets aspekter, grundar sig på synnerligen omfattande, väl planlagda och omsorgsfullt utförda samlingar ur såväl litteratur som olika traktors bildade talspråk och för vår kunskap om dessa, i den slaviska grammatiken högst viktiga kategorier såväl i formellt som i semasiologiskt avseende betydligt utom den ståndpunkt, vilka hittills befintliga framställningar av ämnet intaga. Då aspekterna äro av genomgripande betydelse för verbets hela funktion, följer därav att Herr Agrells undersökningar jämte sitt rent teoretiska intresse även äro egnade att väsentligen främja praktisk språktillegnelse och språkfärdighet. Detsamma gäller även om Herr Agrells studier över det ryska verbets aspekter och hans studier rörande den polska deklinationen (speciellt gen. sing. mask.), om hvilka jag i det slaviska seminariet och på annat sätt haft tillfälle att taga kännedom.

Upsala den 26 nov. 1907.

J. A. Lundell.
Professor i slaviska språk.

14. Dr. Jensens intyg åt lic. A.

Avskrift.

De översättningar, som fil. lic. Sigurd Agrell utfört från ryska skalder (Puškin, Lermontov, Nadson och Bal'mont), synas mig vara gjorda med synnerlig poetisk trohet och språklig elegans, vittnande om fint förstående av det ryska språket, dess stämmingsfulla nyansrikedom och musikaliska välljud.

Utan att ännu hava haft tillfälle att taga närmare kännedom om hr Agrells insikter i de slaviska språken och litteraturerna, särskildt ryskan, anser jag mig dock böra meddela, att framstående, högst omdömesgilla personer i St. Petersburg redan för några år sedan för mig uttalat sig synnerligen fördelaktigt om hr Sigurd Agrells utmärkta kännedom om ryska språket såväl i teoretiskt som praktiskt avseende.

Stockholm nov. 1907.

Alfred Jensen.

15. Herr Agrells Elevintyg.¹

Avskrift.

Undertecknade, i Upsala eller Stockholm ännu kvarvarande elever av Kand. Sigurd Agrell, få om hans lärareverksamhet i slaviska språk framhålla följande allmänna intryck:

Uttalet har med stor energi och omsorg inövats, och kunna de av oss, som sedermera sammanträffat med infödda ryssar eller polacker betyga, att det vi lärt i varje detalj varit korrekt och med språkbruket

¹De inom parentes utsatta betygen avse fil.-kand.-ex.; de finnas naturligtvis ej i originalet. Av de 15 undertecknarna ha följande 5 även deltagit i av mig givna kurser: *Quennerstedt*, *Thorstenson* (priv.), *Arnoldsson*, *Lamm* (priv.), och *Sahlgren*.

inom bildade kretsar överensstämmande. *Grammatiken* har på ett klart och överskådligt sätt framställts i anslutning till bästa tillgängliga läroböcker; samt ha i vissa viktiga enskildheter, som i den slaviska form-läran erbjuda ovanligare svårigheter, särskilda av kand. Agrell funna, enkelt och lättfattligt uppställda regler lämnats, vilka icke på annat håll stå att få. Så rörande presensbildningarna och deras ljudförändringar, rörande genitiven hos maskuliner i polskan (— a eller — u) samt framför allt om bildandet af de perfektiva verben i ryska och polska, dessa språks största egendomligheter. Allt frågor av största praktiska betydelse, som genom virrvarret och ofullständigheten i lexikografi och deskriptiv grammatik för en nybörjare eljest skulle vara omöjliga att nöjaktigt inhämta. Vid *textläsningen* ha även tvivelaktiga och svåra ställen, så långt pedagogisk hänsyn medgivit, ingående och klart belysts, samt ha de af oss, som vid sina specialstudier efter kand. examen (historia, filologi etc.) behövt rådgöra med kand. Agrell om slavisk litteratur, alltid av honom erhållit god och säker hjälp. Bästa rekommendationen för kand. Agrells undervisning, som drivits ända sedan vårterminen 1901, är dock den stora anslutning den rönt. I medeltal ha under arbetstermin 3 à 5 lektioner dagligen givits, och torde kand. Agrell ha varit lärare för *minst* 75 % af alla, som haft ämnet med i fil. kand. ex. under 1901—1905; (de senaste två åren då Kand. Agrell varit upptagen af egna studier eller vistats utomlands, har blott ett begränsat antal elever mottagits).

Upsala och Stockholm nov. 1907.

H. Smith,
F. K. (AB)
Jarl Charpentier,
F. K. (A)
Gunnar Quennerstedt,
F. K. (AB)

Helge Almquist,
Fil. Lic. (a; i lic.-ex. A)
Sune Hildebrand,
Fil. Kand. (Ba)
Axianne Thorstenson,
F. K. (B)

<i>La Hallström Schück,</i> F. K. (B)	<i>Ivar Arnoldsson,</i> F. K. (AB)
<i>Martin Lamm,</i> F. L. (B)	<i>H. Brising,</i> F. L. (B)
<i>Yngve Larsson,</i> F. K. (B)	<i>Carl Montelius,</i> Civ-ing., F. K. (B)
<i>Ingeborg Schönmeyr,</i> född Runbäck, Fil Kand. (B)	<i>N. F. C. Wikstrand,</i> J. K.
<i>Jöran Sahlgren,</i> F. K. (AB)	

16. Skrivelse av Kand. Jarl Charpentier

(införd i Svenska Dagbladet d. 4 jan. 1908.)

Praktisk undervisning i slaviska språk.

Såsom en bland undertecknarne på det ryktbart vordna intyg, som av forne lektionstagare utfärdats för lic. Agrell, och vilket genom humanistiska sektionens i Lund minst sagt egendomliga betraktelsesätt upphöjts till ett dokument av större värde än alla övriga vid frågan om besättandet af lärareplatsen i slaviska språk vid det sydsvenska universitetet, anhåller undertecknad få säga några ord i denna mångomskrivna fråga.

»Sektionsmedlem» har i sitt inlägg i Sv. Dagbladet den 2 dennes åter fäst uppmärksamheten vid detta intyg och diskuterar rätt utförligt dess värde. Emellertid torde hans mening om saken i mera än ett fall behöva jämkas på. Det må nu vara sant, att intyget i fråga är »ytterst smickrande» — ett något tvetydigt uttryck — och vad beträffar kompetensen hos undertecknarne, kunde den ju lämnas därhän. Dock må det anmärkas, att ett par af undertecknarne — bland dem den som skriver dessa rader — varken själva besökt slaviska länder och varit i tillfälle att på ort och ställe kontrollera den lärdom de inhämtat eller ens i något prak-

tiskt syfte drifvit studierna i moderna slaviska språk, utan tagit dessa blott som ett nödvändigt bihang till det, som för dem var det viktigaste, de äldre slaviska språkskedena. Det kanske kan synas orätt af en person, som har det så ställt i dylikt avseende, att underteckna ett intyg af detta slag. Och förvisso hade man väl betänkt sig mer än en gång, om man annat, att man därvid underskrev ett aktstycke, som skulle varda i hög grad aktuellt och ej, som väl antagligare var, blott utgöra en tämligen överflödig lyxartikel bland övriga mera vittnesgilla handlingar. Ty visserligen är det sant, att den plats det gäller, ej ger mer än 2,500 kr. i lön — dock högre avlöning än vad en docent f. n. genom sitt stipendium kan uppnå — och att ju kompetens och lönevillkor böra stå i ett visst sammanhang; men det är dock fråga om en akademisk lärareplats, där det väl dock ej blott gäller summariskt inpluggande af vissa kurser genom lektioner, och en sådan kan icke tillsättas endast på intyg om framstående förmåga som lektionsgivare. Ty i så fall kunde nog i vilken universitetsstad som helst framträda personer, som ha till sitt yrke att vara lektionsgivare, och med ännu mera braskande intyg och följaktligen större rättighet än lic. Agrell yrka på att bli upptagna bland de akademiska lärarne i stället för att som hitintills driva sin verksamhet mera privatim. Slutligen kan det också sättas i fråga, om icke »Sektionsmedlem», då han så tvärsäkert bedyrar, att »vilken docent som helst, som utan mycket svåra fel tjänstgjort vissa terminer, alltid erhåller högsta vitsordet för sin undervisning!», bort betänka, att vitsord och intyg af dylikt slag kanske icke utfärdats endast för docent Torbiörns-son.

Upsala den 2 januari 1908.

Jarl Charpentier.

17. Skrivelse från Kandidat G. Quennerstedt.

Undertecknad, som också tagit lektioner för lic. Agrell och även underskrivit lic. Agrells intyg, ber härmed få instämna i kand. Charpentiers skrivelse i Svenska Dagbladet av den 4 jan. samt ber även få tillägga, att jag vid närmare eftertanke ej kan erinra mig några av honom *funna* regler ang. presensbildning och ljudlagar, utan torde det hela få tillskrivas missuppfattning av en del av intygets ordalydelse.

Upsala d. 15 januari 1908.

Gunnar Quennerstedt.

III. Die Bedeutung der Kunst im Leben

Die Kunst ist ein Spiegelbild der menschlichen Seele. Sie zeigt uns die Schönheit der Welt und die Tiefe der menschlichen Existenz. Durch die Kunst können wir uns mit anderen Menschen verbinden und uns selbst besser kennenlernen.

Die Kunst ist ein unverzichtbarer Bestandteil des menschlichen Lebens. Sie bereichert unser Leben und gibt uns die Kraft, die Welt zu meistern.

Uppsala 1908. Almqvist & Wiksells Boktryckeri-A.-B.